

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny:

GEOGRAFIA 5 KLASA

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

- wyjaśnia znaczenie terminów: *mapa, skala, legenda mapy*
- wymienia elementy mapy
- wyjaśnia znaczenie terminów: *wysokość bezwzględna, wysokość względna*
- odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej
- podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych
- wymienia różne rodzaje map
- odczytuje informacje z planu miasta
- wyjaśnia znaczenie terminu *krajobraz*
- wymienia składniki krajobrazu
- wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy
- wymienia pasy rzeźby terenu Polski
- wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie
- wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego
- wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim
- wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego
- wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie
- odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim
- wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką
- wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką
- wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej
- podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy
- określa położenie Warszawy na mapie Polski
- wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy
- wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską
- wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej
- wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską
- wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej
- określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej
- podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej
- określa na podstawie mapy położenie Tatr
- wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie
- wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe
- wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie
- wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych
- wyjaśnia znaczenie terminu *pogoda*
- wymienia składniki pogody
- wyjaśnia znaczenie terminu *klimat*
- wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi
- wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi
- wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej
- podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji
- rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych

- wyjaśnia znaczenie terminów: *sawanna*, *step*
- wskazuje na mapie strefy sawann i stepów
- wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów
- wyjaśnia znaczenie terminu *pustynia*
- wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych
- rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych
- wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich
- wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym
- rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej
- wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *tajga*, *tundra*, *wieloletnia zmarzlina*
- wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry
- rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry
- wskazuje na mapie Himalaje
- wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt

OCENA DOSTATECZNA

- odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie
- stosuje legendę mapy do odczytania informacji
- odczytuje skalę mapy
- rozróżnia rodzaje skali
- oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy
- odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej
- wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta
- podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym
- określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski
- przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji
- omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego
- wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego
- przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej
- wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej
- opisuje cechy krajobrazu wielkowiejskiego
- wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej
- przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej
- omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji
- wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr
- wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego
- omawia cechy pogody w górach
- wymienia atrakcje turystyczne Tatr
- wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna
- wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie
- porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów
- wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych
- wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem
- odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu
- wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej
- omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych
- omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej

- wyjaśnia znaczenie terminów: *preria, pampa*
- omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów
- opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych
- wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego
- wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego
- wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry
- wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje
- charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach
- opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach

OCENA DOBRA

- rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe
- rysuje podziałkę liniową
- wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę
- oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej
- wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa
- wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim
- wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową
- przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie
- charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce
- opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu
- opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz
- przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim
- opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego
- przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy
- omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej
- przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy
- omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej
- charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej
- omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych
- charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej
- charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach
- opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala
- podaje przyczyny odkryć geograficznych
- wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo
- opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba
- wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza
- wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów
- porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym
- wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych
- przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej
- charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego
- charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazu sawann i stepów
- omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych
- omawia rzeźbę terenu pustyń gorących
- omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego
- charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry

- charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach

OCENA BARDZO DOBRA

- dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych
- przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową
- oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej
- oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej
- oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej
- rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu
- rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej
- omawia zastosowanie map cyfrowych
- podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta
- dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania
- porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach
- wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne
- wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie
- wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim
- charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej
- opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy
- omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki
- opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej
- opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej
- charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd
- przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr
- określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.
- oblicza średnią roczną temperaturę powietrza
- oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku
- oblicza roczną sumę opadów
- prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych
- porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów
- omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych
- prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej
- porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności
- określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej
- opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.
- oblicza średnią roczną temperaturę powietrza
- oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku
- oblicza roczną sumę opadów
- prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych
- porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów

- omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych
- prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej
- porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry
- analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności

OCENA CELUJĄCA

- posługuje się planem miasta w terenie
- podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści
- analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski
- czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego
- projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta
- proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy
- prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły
- przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego
- przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy
- analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej
- planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie
- przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka
- analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej
- przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd
- wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
- oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach
- przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
- przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych
- omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi
- porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt
- analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu
- przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych
- opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej
- porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach

KLASA 6

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

- wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową,

północną, wschodnią i zachodnią

- podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne
- wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym
- wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej Słońca do tej, która jest położona najdalej
- wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi
- wyjaśnia znaczenie terminu *górowanie Słońca*
- określa czas trwania ruchu obrotowego
- demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli
- wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi
- demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli
- wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi
- określa położenie Europy na mapie świata
- wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie
- wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją
- wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii
- wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej
- wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego
- podaje liczbę państw Europy
- wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy
- wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy
- wyjaśnia znaczenie terminu *gęstość zaludnienia*
- wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia
- wymienia starzejące się kraje Europy
- wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę na podstawie mapy tematycznej
- wymienia główne języki i religie występujące w Europie wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy
- wymienia zadania i funkcje rolnictwa
- wyjaśnia znaczenie terminu *plony*
- wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy
- wymienia rośliny uprawne i zwierzęta hodowlane o największym znaczeniu dla rolnictwa Danii i Węgier
- wymienia zadania i funkcje przemysłu
- wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe
- podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu
- rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii
- wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii
- wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego
- wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię
- wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji
- wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji
- wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi
- przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi
- omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej
- wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji
- wymienia surowce mineralne Rosji na podstawie mapy gospodarczej
- wymienia i lokalizuje na mapie Rosji główne obszary upraw
- wskazuje na mapie sąsiadów Polski wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami

OCENA DOSTATECZNA

- wymienia cechy południków i równoleżników

- podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych
- wyjaśnia znaczenie terminów: długość geograficzna, szerokość geograficzna wyjaśnia znaczenie terminów: rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa
- wyjaśnia znaczenie terminów: gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa
- podaje różnicę między gwiazdą a planetą
- wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi
- omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwa ruchu obrotowego
- podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie
- omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją
- wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy
- wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie
- opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wyjaśnia znaczenie terminów: wulkan, magma, erupcja, lava, bazalt
- przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych
- omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów
- wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w.
- omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności
- przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów
- charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej
- wymienia przyczyny migracji Ludności
- wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie
- wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata
- porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów
- przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier sprzyjające rozwojowi rolnictwa na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych
- wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji
- podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji
- wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie
- podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni
- omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych
- omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce
- wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe
- rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach
- przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii
- wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki
- wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę
- wymienia główne gałęzie przemysłu Rosji na podstawie mapy gospodarczej
- wymienia najważniejsze rośliny uprawne w Rosji na podstawie mapy gospodarczej podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy

OCENA DOBRA

- odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie
 - odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych
- rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji
- opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą
- omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji
- omawia przebieg linii zmiany daty
- przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji
- wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi
- wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi
- opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej
- wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej
- omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych
- podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie
- charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy
- analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy
- przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego i językowego ludności w Europie
- omawia zróżnicowanie kulturowe i religijne w Europie
- przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście
- omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map
- omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Europie
- omawia rozmieszczenie najważniejszych upraw i hodowli w Danii i na Węgrzech na podstawie map rolnictwa tych krajów
- wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji
- omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu
- omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki
 - omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w.
 - analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego
 - charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej
 - omawia znaczenie turystyki aktywnej na Słowacji
 - omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej
 - podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi
 - podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu
 - omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej
 - wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na stan gospodarki Rosji
 - omawia znaczenie usług w Rosji
- charakteryzuje relacje Polski z Rosją podstawie dodatkowych źródeł

OCENA BARDZO DOBRA

- określa położenie matematycznogeograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy
- wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej
- oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi
- wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze
- opisuje budowę Układu Słonecznego
- wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji
- określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej
- wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej
- charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku
- porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy
- wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii
- omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii
- omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie
- omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy
- porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się
- przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy
- przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności
- porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie
- porównuje wydajność rolnictwa Danii i Węgier na podstawie wykresów
- wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji
- charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji
- przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych
- omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej
- przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii
- charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy
- porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji
- opisuje przykłady atrakcji turystycznych i rekreacyjno-sportowych Czech i Słowacji na podstawie fotografii
- porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii
- podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie
- omawia czynniki lokalizacji głównych okręgów przemysłowych Rosji
- wyjaśnia znaczenie przemysłu w gospodarce Rosji
- opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł

OCENA CELUJĄCA

- wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS
- wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych
- określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych
- wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca
- wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi
- wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji
- wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii
- wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu
- podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych
- przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy
- analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy
- opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy
- omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy
- ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów
- ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii
- wyjaśnia, dlaczego w Europie występują korzystne warunki przyrodnicze do rozwoju rolnictwa
- przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju nowoczesnego rolnictwa w Europie
- omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji
- analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii
- omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii
- udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych
- udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym
- projektuje wycieczkę na Litwę i Białoruś, posługując się różnymi mapami
- analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie
- charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz fotografii
- omawia wpływ konfliktu z Ukrainą na Rosję
- uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski
- przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji

KLASA 7

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

- podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- podaje całkowitą powierzchnię Polski
- wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie
- wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: *plejstocen*, *holocen*
- wyjaśnia znaczenie terminu *rzeźba polodowcowa (glacjalna)*
- wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski
- wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie

- wymienia główne rodzaje skał
- wyjaśnia znaczenie terminów: *ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny*
- wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego
- podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski
- wymienia elementy klimatu
- wyjaśnia znaczenie terminu *średnia dobowa temperatura powietrza*
- wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce
- określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminu *przepływ*
- wyjaśnia znaczenie terminów: *źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejcowate*
- wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: *powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna*
- wymienia przyczyny powodzi w Polsce
- określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego
- wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny
- omawia linię brzegową Bałtyku
- podaje główne cechy fizyczne Bałtyku
- wyjaśnia znaczenie terminów: *gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe*
- wymienia typy gleb w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminu *lesistość*
- wymienia różne rodzaje lasów w Polsce
- wymienia formy ochrony przyrody w Polsce
- wskazuje parki narodowe na mapie Polski
- wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską
- wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice
- wyjaśnia znaczenie terminów: *przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, wyż demograficzny, niż demograficzny*
- wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: *piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia*
- odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych
- wyjaśnia znaczenie terminu *gęstość zaludnienia*
- wymienia czynniki wpływające
- na rozmieszczenie ludności w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego*
- wyjaśnia znaczenie terminu *migracje wewnętrzne*
- wymienia przyczyny migracji wewnętrznych
- odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski
- wymienia główne skupiska Polonii
- wymienia mniejszości narodowe w Polsce
- wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe
- wyjaśnia znaczenie terminów: *struktura zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo*
- odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki
- odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: *miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)*
- wymienia największe miasta Polskiej wskazuje je na mapie
- wymienia funkcje miast

- odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy
- wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich
- wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast
- wymienia funkcje rolnictwa
- wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce
- wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *plon, zbiór, areal*
- wymienia główne uprawy w Polsce
- wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *chów, pogłowie*
- wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce
- wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich
- dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy
- wymienia funkcje przemysłu
- wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej
- wymienia źródła energii
- wymienia typy elektrowni
- wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce
- wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim
- wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie
- wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego
- podaje przyczyny kwaśnych opadów
- podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminu *komunikacja*
- wyróżnia rodzaje transportu w Polsce
- wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze
- wyróżnia rodzaje łączności
- wyjaśnia znaczenie terminów: *centra logistyczne, spedycja*
- wyjaśnia znaczenie terminów: *eksport, import, bilans handlu zagranicznego*
- wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: *turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna*
- wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie
- wyjaśnia znaczenie terminu *region*
- wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski
- wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony
- wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu
- wyjaśnia znaczenie terminu *mała ojczyzna*
- wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny
- przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie
- wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny
- wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski

OCENA DOSTATECZNA

- omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- opisuje granicę między Europą a Azją
- na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy
- odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy
- wskazuje na mapie przebieg granic Polski
- omawia proces powstawania gór

- wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce
- wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce
- omawia zlodowacenia na obszarze Polski
- opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe
- porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy
- dokonuje podziału surowców mineralnych
- podaje cechy klimatu Polski
- podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej
- opisuje wody powierzchniowe Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- rozpoznaje typy ujść rzecznych
- opisuje zjawisko powodzi
- wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią
- wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych
- omawia wielkość i głębokość Bałtyku
- charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata
- opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku
- opisuje wybrane typy gleb w Polsce
- przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski
- omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski
- omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce
- podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu
- charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce
- wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich
- prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Europy i Polski po II wojnie światowej
- omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018
- omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce
- omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw
- wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce
- omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce
- podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce
- wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce
- określa kierunki napływu imigrantów do Polski
- wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności
- charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce
- podaje przyczyny bezrobocia w Polsce
- porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych
- podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce
- podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce
- wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady
- wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną
- opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce
- przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce

- wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce
- przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce
- wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce
- omawia cechy polskiego przemysłu
- wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski
- omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim
- lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłone, wodne i niekonwencjonalne
- opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych
- podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim
- opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w polskich portach morskich
- omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła
- omawia zróżnicowanie usług w Polsce
- omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce
- omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce
- omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce
- omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce
- omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych
- wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym
- wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego
- omawia czynniki rozwoju turystyki
- wymienia polskie obiekty znajdujące się na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO* i wskazuje je na mapie
- omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych
- rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania
- wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych
- określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym
- rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności

OCENA DOBRA

- oblicza rozciągłość południkową
- oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski
- opisuje dzieje Ziemi
- wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny
- charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy
- opisuje cechy różnych typów genetycznych gór
- przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata
- charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lodowców i lodowców górskich na obszarze Polski
- omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski
- opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej
- omawia warunki klimatyczne w Europie
- charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce

- omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce
- odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów
- wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce
- wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry
- opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry
- wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce
- określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników
- charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku
- omawia powstawanie gleby
- wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych
- omawia funkcje lasów
- omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce
- ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody
- w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego
- omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w.
- oblicza współczynnik przyrostu naturalnego
- podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce
- omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce
- porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych
- oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski
- opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce
- opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce
- porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy
- omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce
- wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności
- analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego
- porównuje strukturę narodowościową ludności Polski ze strukturą narodowościową ludności w wybranych państwach europejskich
- określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach
- porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich
- charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce
- omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce
- porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy
- analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce
- omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy
- przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce
- przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce
- przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce
- omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy

- wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim
- opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich
- opisuje strukturę połowów ryb w Polsce
- charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska
- wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych
- przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków
- omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski
- podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski
- wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach
- wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych
- przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce
- charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO*
- charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski
- wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie
- analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu
- prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu
- prezentuje główne cechy gospodarki regionu
- opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny
- omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł
- wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski

OCENA BARDZO DOBRA

- rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski
- charakteryzuje jednostki geologiczne Polski
- wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze
- przedstawia proces powstawania lodowców
- wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski
- przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski
- rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski
- podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce
- opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski
- opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce
- omawia ważniejsze typy jezior w Polsce
- analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej
- omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki
- omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku
- omawia procesy i czynniki glebotwórcze
- opisuje typy lasów w Polsce
- opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną
- omawia podział administracyjny Polski
- omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy
- omawia strukturę płci i strukturę wieku ludności Polski na tle tych struktur w wybranych państwach europejskich na podstawie piramidy płci i wieku
- omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności

w wybranych państwach Europy i Polski

- oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce
- charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce
- wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich
- omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce
- przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy
- omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach
- analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych
- omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji
- omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy
- określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy na terenie Polski
- omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce
- charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce
- porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy
- porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy
- omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej
- analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu
- opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce
- wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii
- analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem
- określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
- omawia rozwój przemysłu stocznioowego w Polsce
- analizuje na podstawie danych statystycznych stopień zanieczyszczenia wód śródlądowych
- omawia skutki zanieczyszczenia środowiska naturalnego
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce
- określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski
- prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego
- określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski
- omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki
- ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki
- analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy
- ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski
- analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie
- określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach
- przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodniczej i kulturowe walory swojego regionu
- prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej

OCENA CELUJĄCA

- wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy
- wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski
- wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski
- opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze
- wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę
- ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce
- omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce
- wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego
- ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce
- podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego
- planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
- analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski
- analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego
- analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce
- ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie
- ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich
- omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce
- analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej
- identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich
- przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej
- dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny
- wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju
- analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki
- przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
- ustala na podstawie dostępnych źródeł, w których regionach w Polsce występuje największe zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego
- identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju
- identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta
- podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej
- ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski
- projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie

- wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego
- planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie
- projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności
- podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej

KLASA 8

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

- wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji
- wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji
- wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej
- wymienia największe rzeki Azji
- wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej
- wyjaśnia znaczenie terminu *wulkanizm*
- odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji
- wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku
- wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji
- wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej
- określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia cechy środowiska przyrodniczego Japonii
- wymienia główne uprawy w Japonii
- określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach
- wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej
- określa położenie geograficzne Indii
- porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę
- wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie
- wyjaśnia znaczenie terminu *slamsy*
- wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania
- wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony ich występowania
- określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu
- wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej
- wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie
- określa położenie matematyczno- geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia strefy klimatyczne Afryki
- wymienia największe rzeki i jeziora Afryki
- wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce
- wymienia główne uprawy w Afryce
- wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej
- wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki
- wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki
- określa położenie geograficzne Etiopii
- wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem

- wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem
- określa położenie geograficzne Kenii
- wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii
- określa położenie geograficzne Ameryki
- wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową
- wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie
- wyjaśnia znaczenie terminów: *tornado*, *cyklon tropikalny*
- wskazuje na mapie Aleję Tornad
- wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku
- określa położenie geograficzne Amazonii
- omawia florę i faunę lasów równikowych
- podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu
- wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę
- wyjaśnia znaczenie terminów: *urbanizacja*, *wskaźnik urbanizacji*, *aglomeracja*, *megalopolis*
- wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie
- wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie
- przedstawia położenie geograficzne Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia główne uprawy na terenie Kanady
- wskazuje zasięg występowania głównych upraw w Kanadzie na mapie gospodarczej
- określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych
- wyjaśnia znaczenie terminów: *produkt światowy brutto*, *technopolia*
- wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych
- wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych
- określa położenie geograficzne Australii i Oceanii
- wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy
- wyjaśnia znaczenie terminu *basen artezyjski*
- wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii
- przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych
- wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie
- określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych
- wyjaśnia znaczenie terminów: *góra lodowa*, *pak lodowy*, *łądolód*, *lodowce szelfowe*, *nunataki*
- wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki
- wymienia surowce mineralne na obszarach Arktyki i Antarktyki
- wskazuje na mapie Antarktydy położenie polskiej stacji badawczej Henryka Arctowskiego

OCENA DOSTATECZNA

- opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata
- charakteryzuje różnicowanie środowiska geograficznego Azji
- przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji
- omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji
- omawia strefy roślinne Azji
- omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji
- wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy
- wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa
- wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki
- charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii
- omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych

- omawia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Japonii
- przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych
- określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej
- omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach
- przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia
- omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach
- omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego
- podaje przyczyny powstawania slamsów w Indiach
- omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej
- charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową
- omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu
- omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej
- przedstawia cele organizacji OPEC
- omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki
- wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów
- charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki
- omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce
- charakteryzuje znaczenie chowu zwierząt w krajach Afryki
- przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych
- omawia przemysł wydobywczy w Afryce
- wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej
- analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu
- przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych
- wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej
- podaje główne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki
- wymienia strefy klimatyczne Ameryki
- omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych
- podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się
- podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii
- omawia cechy klimatu Amazonii
- podaje przyczyny zróżnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki
- przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej
- analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej
- przedstawia cechy położenia geograficznego Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- omawia ukształtowanie powierzchni Kanady
- przedstawia czynniki wpływające na klimat Kanady
- omawia strukturę użytkowania ziemi w Kanadzie na podstawie wykresu
- opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych
- wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej
- omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii
- charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii
- wymienia strefy klimatyczne w Australii
- charakteryzuje wody powierzchniowe Australii
- omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii
- omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej

- wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych
- charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki
- wymienia zagrożenia środowiska przyrodniczego obszarów polarnych

OCENA DOBRA

- omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej
- omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji
- charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej
- omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji
- omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych
- wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji
- opisuje przebieg trzęsienia ziemi
- omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji
- opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii
- omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii
- omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii
- omawia cechy gospodarki Chin
- analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych
- charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin
- przedstawia problemy demograficzne Indii
- omawia system kastowy w Indiach
- przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji
- analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu
- charakteryzuje przetwórstwo przemysłowe Indii
- omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie
- omawia wpływ religii na życie muzułmanów
- przedstawia znaczenie produkcji wyrobów z ropy naftowej w krajach Bliskiego Wschodu
- omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki
- omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej
- omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu
- omawia gospodarkę w strefie Sahelu
- omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych
- przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki
- omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce
- omawia przyczyny niedożywienia ludności w Etiopii
- opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Etiopii
- wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO
- opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji
- charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki
- omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki
- porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce
- charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych
- podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii
- opisuje piętność wilgotnych lasów równikowych w Amazonii
- omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki
- omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu
- omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł
- podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie

- podaje przyczyny powstawania smogów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej
- przedstawia zasięg występowania lasów w Kanadzie na podstawie mapy tematycznej
- przedstawia miejsce Kanady w światowym eksporcie wybranych produktów rolnych na podstawie wykresu
- omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych
- omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych
- wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów
- omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej
- omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii
- charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii
- omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych
- przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii
- opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych
- charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia
- opisuje warunki życia w polarnej stacji badawczej

OCENA BARDZO DOBRA

- analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki
- omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych
- przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi
- omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu
- omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej
- wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii
- analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii
- charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej
- uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie
- przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych
- omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin
- omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach
- charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju
- omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu
- omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie
- omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych
- wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej
- omawia przyczyny procesu pustoszczenia w strefie Sahelu
- omawia typy rolnictwa w Afryce
- przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce
- omawia skutki niedożywienia ludności w Etiopii
- omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce
- omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki
- wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce
- omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce
- przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce
- omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii
- podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii
- przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce
- przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce

- określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej
- omawia czynniki wpływające na przebieg północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie
- opisuje cechy gospodarstw wielkoobszarowych na terenie Kanady
- charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych
- omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych
- omawia przyczyny marnowania żywności na przykładzie Stanów Zjednoczonych
- wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat
- omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii
- wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów
- omawia znaczenie przetwórstwa przemysłowego i przemysłu zaawansowanych technologii w rozwoju Australii
- porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki
- wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową
- prezentuje osiągnięcia polskich badaczy obszarów okołobiegunowych
- wyjaśnia status prawny Antarktydy

OCENA CELUJĄCA

- wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów
- udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych
- omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami
- ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych
- wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji
- wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej
- ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii
- omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową
- opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny
- analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie
- wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce
- wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu
- ocenia skutki stosowania rolnictwa żarowo-odłogowego i plantacyjnego w Afryce Zachodniej
- przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim
- przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki na przykładzie Etiopii
- określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii
- przedstawia argumenty pomagające przełamywać stereotypy na temat Afryki
- ustala prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map tematycznych
- przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji
- przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii
- omawia skutki zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej i Ameryki Południowej
- opisuje problemy ludności mieszkających w slamsach na podstawie materiałów źródłowych
- wykazuje zależność między ukształtowaniem powierzchni, cyrkulacją powietrza, odległością od morza, prądami morskimi a przebiegiem północnej granicy upraw i lasów w

Kanadzie

- omawia cechy charakterystyczne gospodarki Kanady z uwzględnieniem surowców mineralnych, rozwoju przemysłu i handlu
- ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych
- ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych
- wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii
- wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii
- określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych
- omawia zmiany w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych
- charakteryzuje cele oraz zakres badań prowadzonych w Arktyce i w Antarktyce na podstawie dostępnych źródeł
- omawia wkład Polaków w badania obszarów polarnych na podstawie dostępnych źródeł